

Expunere de motive

Maturizarea clasei politice românești, dezvoltarea societății civile și perfecționarea mecanismelor democratice în țara noastră impun, pe de o parte, dezvoltarea activității de cercetare în domeniul științelor sociale și politice, și pe de altă parte, organizarea unui sistem popular de pregătire care să structureze dezbaterile de masă pe teme de interes politic și să asigure profesionalizarea simpatizanților, membrilor și militanților partidelor politice, a activiștilor sociali și a personalului tehnic încadrat în structurile de partid, în organizațiile neguvernamentale sau în administrația de stat.

Atât obiectivele menționate în paragraful anterior cât și activitățile concrete pe care le impun sunt de interes public și de aceea ele trebuie stimulate prin legiferare și susținute de stat prin mijloace specifice aflate la dispoziția acestuia (inclusiv cele bugetare).

În ceea ce privește formele de învățământ pe care institutele de teorie politică le pot organiza, proiectul de lege prevede două soluții alternative. O soluție vizează organizarea unor cursuri ad-hoc în afara sistemului național de învățământ. Această formă este menită să răspundă nevoilor curente ale partidelor politice și organizațiilor societății civile de instruire a militanților lor, nevoi ce nu pot fi satisfăcute de sistemul național de învățământ care este inevitabil scump, rigid, lent, teoretic, exclusivist și neadecvat pentru pregătirea unor persoane chemate să desfășoare o activitate care, deși caracterizată prin profesionalism, nu constituie obiectul unei profesii de sine stătătoare. O a doua soluție, o reprezintă acordarea dreptului de a organiza cursuri post universitare și masterate în formule cunoscute sistemului național de învățământ însă, de această dată, cu respectarea condițiilor de drept comun.

Partidele politice au un interes legitim direct în organizarea procesului de cercetare și instruire de masă în domeniul științelor social-politice și pot iniția și susține un asemenea efort organizatoric. Entitățile specializate care rezultă dintr-un atare efort trebuie totuși, așa cum se întâmplă în toate țările cu democrație consolidată, să funcționeze în folosul întregii societăți și să se bucure de personalitate juridică proprie și autonomie funcțională, având posibilitatea unor relații privilegiate cu anumite partide, bazate pe afinități ideologice, dar nefiind integrate în structurile statutare ale acestora.

De aceea, proiectul alăturat de lege are în vedere organizarea unor institute de teorie politică apte a funcționa încă de la înființarea lor ca fundații de interes public și în măsură a beneficia de drepturile prevăzute de lege pentru fundațiile respective. Întrucât, pe de o parte, trebuie evitată apariția unui număr exagerat de asemenea institute iar pe de altă parte, facilitățile acordate pentru funcționarea lor trebuie legate de împrejurarea că cei care le înființează reprezintă segmente semnificative ale societății românești, dreptul de a da naștere unor institute de teorie politică se propune a cunoaște o dublă limitare. Astfel, de el pot beneficia numai partidele cu reprezentare parlamentară iar beneficiul unui atare drept este restrâns la înființarea unui singur institut.

Dreptul institutelor de teorie politică de a beneficia de subvenții din partea statului este legat de obligația partidelor politice care inițiază înființarea lor de a le finanța la un nivel corespunzător. În acest fel se conturează o responsabilitate comună a partidelor și a statului pentru asigurarea bunei funcționări a institutelor respective – entități destinate satisfacerii unui interes public – și, totodată, se stimulează partidele politice spre folosirea unei părți a veniturilor lor – în care se includ și vărsămintele de la bugetul de stat – pentru finanțarea activităților necesare profesionalizării actului politic.

Institutele de teorie politică trebuie să fie organizate în așa fel încât să poată furniza, la cerere sau din proprie inițiativă, partidelor politice, guvernelor României în succesiunea lor și societății civile, suport și sprijin doctrinar, ideologic și programatic, funcționând ca grupuri de reflecție politică după modelul think tank-urilor care activează în democrațiile occidentale. Un asemenea aport este esențial ca valoare adăugată la produsul funcționarilor publici. Aceștia se vor putea, astfel, dedica exclusiv activităților specifice administrației (respectiv organizarea aplicării legilor și politicilor guvernamentale, precum și aplicarea acestora în concret), fără a se

mai implica în efortul de reflecție teoretică cu bătaie lungă care nu le este caracteristic și pentru care nu dispun de mijloacele necesare.

În același timp, institutele de teorie politică pe care proiectul de față urmărește să le legifereze, trebuie organizate în așa fel încât să permită valorificarea experienței demnitarilor și înalților funcționari publici guvernamentali, după ce ei părăsesc demnitățile și funcțiile publice din cadrul executivului, prin oferirea unor condiții speciale de integrare a lor în structuri dedicate reflecției și creației politice cu caracter teoretic (ideologic, doctrinar și programatic). Aceleași structuri vor putea fi folosite și pentru construirea de o manieră vizibilă a bazelor teoretice (ideologice, doctrinare și programatice) pentru personalitățile publice susceptibile să devină demnitari sau funcționari publici în conducerea diferitelor instituții guvernamentale.

Modul de constituire, organizare și funcționare a institutelor de teorie politică trebuie conceput în așa fel încât acestea să nu fie susceptibile de implicare în acte de corupție, în special prin reciclarea unor fonduri bănești provenite din sponsorizări îndreptându-le spre subvenționarea activității electorale a partidelor politice. De aceea proiectul de lege reglementează sprijinul și totodată controlul activității prin bugetul de stat instituind și competența Curții de Conturi pentru supravegherea modului în care alocațiile bugetare sunt utilizate.

Ținând seama de dificultățile bugetare prin care trece statul român în prezent, proiectul de lege prevede și alte surse de finanțare transparentă a institutelor de teorie politică (în special prin donații din sectorul privat în condițiile prevăzute de legislația din materia sponsorizării, prin donații externe și din activitățile proprii) în așa fel încât institutele în cauză să-și poată desfășura activitatea de bază în interes public, păstrându-și caracterul non-profit.

Dreptul comun pentru regimul institutelor de teorie politică îl constituie legislația reglementând constituirea și funcționarea fundațiilor de interes public. Proiectul de lege pe care îl propunem urmărește ca, în cadrul dreptului comun: i. Să asigure partidelor politice cu reprezentare parlamentară capacitatea de a constitui, fiecare, câte o fundație de interes public având obiectul de activitate indicat prin lege pentru institutele de teorie politică, fără a mai urma procedurile complicate și discreționare din dreptul comun; ii. Să dea posibilitatea acestui tip de fundații de a se organiza

cu structuri mai flexibile și mai adaptate nevoilor lor; iii. Să pună în mișcare un sistem de subvenționare de către stat a institutelor de teorie politică apt a asigura viabilitatea acestora în condițiile în care importanța lor socială este recunoscută prin lege.

Menționăm că asemenea institute de teorie politică, înregistrate ca fundații de interes public și sprijinite de stat, sunt organizate și funcționează într-o manieră similară celei din proiectul de lege alăturat, în toate democrațiile occidentale consolidate, ele având o contribuție recunoscută la dezvoltarea continuă a democrației în statele respective și în lume. În consecință, prin adoptarea proiectului de lege, nu numai că România se dotează cu un instrumentar de același tip pentru a-și desăvârși procesul democratic intern, dar își crează și noi posibilități de dialog privilegiat cu partenerii externi contribuind, astfel, la mai solida integrare a țării în spațiul european și euro-atlantic.

Având în vedere cele de mai sus, propunem Parlamentului României adoptarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea institutelor de teorie politică, în forma prezentată.

Deputat Adrian Seyerin

